

KÜLTÜREL SERMAYE KAVRAMININ MİMARLIK BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE YANSIMALARI: MEVCUT PROFİL VE AKADEMİK BAŞARI ETKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME ¹

REFLECTIONS OF CULTURAL CAPITAL CONCEPT ON THE FIRST GRADE ARCHITECTURE STUDENTS: AN EXAMINATION ON THE CURRENT PROFILE AND IMPACT ON THE ACADEMIC SUCCESS

Rengin ZENGEL¹, İnci UZUN², Yasemin YILMAZ SAYAR³

¹⁻²⁻³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İzmir / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-1698-7407¹, 0000-0002-1934-8256², 0000-0003-2026-6482³

Öz: Amaç: Kişisel donanımlar, kabiliyetler ve yeterlilikler olarak tanımlanan “kültürel sermaye” kavramı, akademik eğitimde başarı etkenlerinden biridir. Bu çalışmada üniversite giriş sınavında ölçülmeyen, ayırt edici unsur olarak kültürel sermaye birikiminin mimarlık eğitiminde bir başarı faktörü olarak etkisinin irdelemesi hedeflenmiştir. **Yöntem:** Dokuz Eylül Üniversitesi’nde (DEÜ) mimarlık eğitimine yeni başlamış öğrencilerin kültürel sermayeye ilişkin profilini belirlemek amacı ile aile yapısını, ekonomik durumunu, eğitim altyapısını ve sosyokültürel yaşam alışkanlıklarını kapsayan bir anket uygulanmıştır. Bu verilerin başarı ile olan ilişkisinin ortaya konmasında ise öğrencilerin Temel Tasarım ve Grafik iletişim derslerindeki performansları esas alınmıştır. **Bulgular:** Araştırma kapsamında DEÜ Mimarlık Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin tasarım derslerinde gösterdikleri akademik başarı ile ailenin sosyoekonomik düzeyi ve demografik verileri ile görsel sanatlar ve tarihi çevreye duyulan ilgi gibi bazı kültürel sermaye göstergeleri arasında anlamlı ilişkiler ($p < 0,05$) bulunmuştur. Öğrencinin mimarlık mesleğini ve okuduğu bölümü tercih etme sırası da bir içsel motivasyon etkeni olarak başarı ile ilişkili bir faktör olarak tespit edilmiştir. **Sonuç:** Bu çalışmada mimarlık eğitimi tercih eden DEÜ öğrencilerinin yeterli kültürel sermaye birikimlerinin olmadığı saptanmıştır. Bu bağlamda mimarlık eğitimi öncesinde yapılabilecek bazı iyileştirmeler kültürel sermayeyi güçlendirecek bir adaptasyon süreci önerilmiştir. Mimarlık eğitimine öğrenci seçiminde yeni ölçüt ve yöntemler getirilmesiyle de öğrencilerin güzel sanatlar ve tasarım alanlarında birikimlerini ve becerilerini arttırabilecekleri bir hazırlık yılı eklenebileceği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Tasarım Eğitimi, Kültürel Altyapı, Başarı Faktörleri

Abstract: **Purpose:** “Cultural capital” concept, which is defined as personal practicum and abilities, is one of the success factors in academic education. In this research, it was aimed to conduct a study that investigates the level of impact of cultural capital accumulation as a discriminating factor that is not measured at the time of university entrance examination on the architecture education as a factor of success. **Method:** With the purpose of identifying, the cultural capital related profile of the students who have newly started studying architecture at the Dokuz Eylül University a questionnaire that covers the family structure, economic status, educational background and socio-cultural life style habits has been conducted. In identifying the relationship of these data with the success, the performance of the students in the “Basic Design” and “Graphical Communication” courses is taken as the basis. **Findings:** Within scope of the research, meaningful relationships ($p < 0,05$) between academic success and certain cultural capital indicators are identified such as the socioeconomic level and demographic data of the family and interest in visual arts and historical environment. Student’s preference rank of architecture profession and architecture school are also related with success as inner motivation factors. **Conclusion:** In this research, it is identified that the cultural capital accumulation of the Dokuz Eylül University students who prefer architectural education is not adequate. In that respect, certain enhancements that could be made prior to architecture education and an adaptation process that could strengthen the cultural capital is proposed. In addition to bringing new criterion and methods to student selection for education of architecture, it is further proposed that a preparation year could be added to the curriculum in which the students increase their levels of accretion in the fields of fine arts and design.

Key Words: Architectural Education, Cultural Background, Success Factors

Doi: 10.17365/TMD.2018.1.6

- (1) Sorumlu Yazar: Rengin ZENGEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İzmir / Türkiye, rengin.zengel@deu.edu.tr, Geliş Tarihi: Received: 11.12.2017 - Kabul Tarihi: Accepted: 27.04.2018 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research Application) Çıkar Çatışması - Conflict of Interest: Yok / None “Etik Kurul Raporu Yok – None of Ethics Commüt

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

GİRİŞ

Mimarlık fen bilimleri, sosyal bilimler ve sanat dallarından beslenen bir alanda var olmaktadır. Farklı disiplinlerin kavram ve yöntemlerini içeren bu geniş alanda bilgi, donanım ve beceri kazanma zorunluluğu, mimar adayının çok boyutlu bir düşünce sistemine sahip olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle tasarım eğitime başvuran öğrencilerin analitik düşünebilen, belirli seviyede entelektüel birikime, kültürel sermayeye sahip ve üç boyutlu algılama kapasitesi yüksek, yaratıcılık açısından etkin bireyler olmaları beklenir. Dünyanın pek çok gelişmiş ülkesinde, mimarlık eğitime başvuran öğrenciler, henüz ortaöğretim seviyesindeyken bu alana ilişkin altyapıyı oluşturabilecek şekilde yönlendirilmektedir. Yükseköğrenime başvuru ve geçiş aşamasına ilişkin seçim kriterleri ise sadece ortaöğretim dönemindeki bilgilerinin ölçülmesi ile sınırlı kalmamakta, tasarım alanına ilişkin bazı ön çalışmalar ve koşullarla ortaya konan yeterlilikleri de temel almaktadır.

Ancak Türkiye’de üniversite düzeyindeki öğrenci seçme sistemi, mimarlık disiplini için herhangi bir ayırım gözetmemektedir. Sistem, matematik ve fen bilimleri alanlarında ağırlık kazanan standartlaşmış bir sınav ve puanlama yöntemine dayalı olup tasarım öğrencilerinin taşınması beklenen görsel ve mekânsal algılama becerilerini sınavacak bir özellikte değildir. Ayrıca lise eğitim programı da tasarım

eğitiminin altyapısını oluşturacak sanatsal/kültürel dersleri bünyesinde barındırmamaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de mimarlık eğitimine başlayan öğrenci profilinin, yaratıcılık ve problem çözme yetilerini geliştirmeye olanak tanımayan, puan kazanmaya odaklı, bakış açılarını standardize edici bir üniversite öncesi eğitim ve hazırlık döneminin ürünü olduğu görülmektedir. Bu sistemin mimarlık eğitimi desteklemeyen yapısına ek olarak, ülkemizde öğrencilerin kültürel sermaye birikimlerinin oluşturulduğu en önemli ortam olan aile ve toplumun eğitim altyapısı, sanata olan ilgisi ve ekonomik düzeyi de gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmaktadır.

Üniversiteler açısından bakıldığında ise bu durum, eğitime uygun profilde öğrenci seçilememesi, eğitimin amaçlandığı düzeyde verilememesi gibi sorunlar doğurmaktadır. Örneğin bu çalışmaya konu olan ve ortaöğretim akademik başarısı açısından homojen bir grup oluşturan Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğrencileri Lisans Yerleştirme Sınavı’nda üst sıralarda yer almakla birlikte, mimarlık eğitiminin ilk yılında mesleki derslerde aynı yüksek başarıyı gösterememektedirler. Bu öğrencilerin mimari tasarıma temel oluşturan derslerde gösterdikleri başarı ortalamasının düşük olduğu, şartlı geçiş aralığında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Buna karşın aynı puan türünde ve başarı diliminde yer alan Endüstri Mühendis-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlbarar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

liği Bölümü öğrencilerinin birinci sınıf temel derslerinde daha yüksek başarı elde ettikleri görülmektedir. Mimarlık öğrencilerinin birinci sınıf meslek derslerine ilişkin ağırlıklı not ortalamaları, 63 iken, Endüstri Mühendisliđi öğrencilerinin birinci sınıfın temel alan derslere ilişkin ağırlıklı not ortalaması 70 olarak hesaplanmıştır.

Bu olumsuz fark, mimarlık bölümlerinin MF ağırlıklı puan türünden öğrenci seçmelerinin yeterli olmadığı ve ek seçim kriterlerine ihtiyaç duyulduğu konusunda ipuçları vermesi bakımından önemlidir. Diğer yandan Mimarlık Bölümü öğrenci grubu başarı açısından değerlendirildiğinde, not yoğunlaşma bölgesinin üstünde veya altında kalan öğrencilerin de mevcut olduğu izlenmektedir. Bu noktadan hareketle, ortaöğretim eğitimi açısından benzer çıktılara sahip öğrenci grubunun düşük not ortalamasının sebebini anlayabilmek ve tasarım derslerinde başarı etkenlerinin neler olduğunu ortaya çıkarabilmek amacıyla, bu homojenlik içinden sıyrılan öğrencilerin hangi niteliklerle öne geçtiğine bakılması anlamlı olacaktır. Yaratıcılık ve kişilik kuramları üzerine öncü çalışmaları olan sosyal psikoloji uzmanı Eysenck'in de(1994: 199-242) belirttiği gibi, eğitimde başarıyı etkileyen niteliklerin bir kısmı beceri ve algıyı kapsayan içsel faktörlerle ilişkiliyken, bir kısmı ise demografik ve çevresel nitelikleri kapsayan, kültürel sermayeyi oluşturan dışsal fak-

törlerle ilişkilidir. Bu araştırmada üniversite giriş sınavında ölçülmeyen, ayırt edici unsur olarak kültürel sermaye birikiminin mimarlık eğitiminde bir başarı faktörü olarak etki düzeyinin irdelenmesine yönelik bir çalışma yürütülmesi hedeflenmiştir.

EĞİTİMDE BAŞARI ETKENİ OLARAK KÜLTÜREL SERMAYE KAVRAMI: MİMARLIK EĞİTİMİNE ETKİLERİ

Eğitimde amaç, farklı bilişsel davranışlara ve üstünlüklere sahip öğrencilerin bu özellikleri dikkate alınarak her biri için gerekli öznel birikimin elde edilmesidir (Güven, 2000: 74-79). Eğitim sürecinde, öğrenme kişinin yeteneklerine, ilgisine, güdülenmişliğine, biyolojik ve kültürel gelişimine bağlı olsa da bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü de birinci derecede etkilidir. Dolayısıyla eğitim ve bireyin toplumsallaşma sürecinin birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmesi mümkün değildir (Karabel and Halsey, 1977: 1-6). Öğrenciler, resmi eğitim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun bu sürece pasif alıcılar olarak değil, geçmiş deneyimlerini, bilgi birikimlerini, tarihlerini ve aynı zamanda çoklu kimliklerini de taşıyan bireyler olarak dâhil olurlar. Eğitim sosyolojisi literatürünün büyük bölümünün, eğitimde başarıyı sağlayan etkenler ve toplumsal faktörler arasındaki ilişkiye odaklanmış olması bu bağlamda anlamlıdır. Özellikle 1960'larda yaşanan hızlı toplumsal gelişmelerin uzantısında ABD,

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

İngiltere ve Fransa gibi gelişmiş ülkelerde bu alandaki çalışmaların ivme kazandığı görülmektedir. Eğitimde başarıyı irdeleyen bu araştırmaların temel eksenini “sosyal sermaye” kavramı oluşturmaktadır. Hızlı toplumsal dönüşümlerin eğitimin her aşamasında ortaya çıkardığı fırsat eşitsizliklerini sosyal sermaye kavramı üzerinden inceleyen çalışmalara yön veren isimlerin başında Coleman(1966: 1-23), Putnam(1993: 35-42) ve Bourdieu(1980:2-3) gelmektedir.

Eğitimde başarı kavramına ilişkin ilk araştırma ABD’de 1966’da J.Coleman’ın eğitimde fırsat eşitliği kavramını irdeleyen raporudur. Bu rapor sonucunda, öğrencilerin başarı seviyelerinin sosyoekonomik statü tarafından belirlendiği ve bu bağlamda başarıda farklılık meydana getiren asıl unsurun okullar değil aileler olduğunu ortaya konmuştur(Şentürk, 2010: 73-98). Aileden kaynaklanan etkenleri “ailesel geçmiş-aile yapısı” ve “ebeveyn-çocuk etkileşimi” üzerinden analiz eden Coleman, aile geçmişini finansal sermaye, beşeri sermaye ve sosyal sermaye olarak sınıflandırmıştır(Şahin ve Ünal,2010: 46-75). Finansal sermayeyi ailenin geliri ile ölçülen ve başarının sağlanmasına katkı sağlayacak maddi kaynaklar olarak tanımlarken, anne-babanın eğitim düzeyi ile ölçülen beşeri sermayenin ise öğrenci için öğrenmeyi kolaylaştıran bir bilişselçevre sunduğunu belirtmiştir. Ailenin çocuğunun başarısı için göstermiş ol-

duğu çaba ve çocuk ile kurduğu iletişim olarak sunduğu sosyal sermayeyi bu üçlü içinde başarı faktörü olarak birinci sıraya yerleştirmiştir. Benzer şekilde Köse (1992: 15-28), Liu ve Lu (2008: 70-83), Martin ve Spenner (2009: 623-648) ve Reisel (2013: 223-254) ailenin geliri, eğitim seviyesi ve mesleki durumunu, Reay (1998: 259-275) ve McEwan (2003: 131-141) özellikle annenin eğitimsel altyapısını, Beare ve ark.(1989: 187-199) baba mesleğini, Wells ve ark.(2008: 1-19) ailenin eğitimsel beklentilerini ve evdeki teknik donanımlarını sosyal sermayeyi temsil eden sosyoekonomik arkaplan olarak tanımlamışlardır. Bu sosyoekonomik arka plan içinde, Dimaggio ve ark. (1985: 1231-1261),Sullivan (2001: 893-912), Bennett ve ark. (2006: 87-106) ve Ünver (2015:111-120) öğrenci temelinde sanat, müzik ve edebiyat ile ilgilenmenin, tarihi mekânlara ve kültürel figürlere ilişkin bilgi birikiminin ve kendini ifade etmede akıcılık gibi kazanımların sosyokültürel özellikler olarak eğitim başarısında ekonomik düzeyden çok daha önemli olduğu sonucuna varmışlardır.

Yakın geçmişte yaptığı çalışmaları ile sosyal sermaye kavramına yeni açılımlar getirerek literatüre “kültürel sermaye” olgusunu kazandıran Fransız sosyolog Pierre Bourdieu da başarı ve eğitim arasında benzer ilişkiler kurmuştur. Bourdieu’nun kültürel yeniden üretim teorisinin merkezinde “kültürel ser-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlbarhar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

maye” ve “habitus” kavramları yer almaktadır. Kültürel sermaye en genel anlamı ile akademik yeterlilikte, özel yaşam biçimlerinde ve öz güveninde ortaya çıkan değerler bütünüdür. Daha kapsamlı açıklarsak, bireyin genel kültür bilgisini, yeme, içme, giyim tarzı, ses tonu, vurgusu, konuşma örüntüleri, bedensel duruşu gibi kişisel özelliklerini ve sosyal yapılanmada yer aldığı tabakayı temsil etmektedir (Payne, 2015: 9-24). Modern dünyada bireyin eğitim aracılığıyla toplumsal kurumunda değişiklik yapabileceğini belirtmesine rağmen Bourdieu (1980: 2-3) de bireyin akademik başarısının sağlanmasında ailenin rolünü birinci sıraya yerleştirmiştir. Bütün okul eğitimi başarısının daha önceki yıllara bağlı olduğunu, öğrencilerin okula “kültürel bagajlarıyla” geldiklerini öne sürmüştür (Şentürk, 2008: 73-98; Güllüpınar ve İnce, 2014: 46). Kısaca tüm bu araştırmaların ortak noktası, ailedeki eğitim bilinci ve farkındalığın, serbest zamanları faydalı gelişimsel etkinliklerle değerlendirmenin ve kültürel aktivitelere katılımın, kültürel sermaye için altyapı oluşturmada ve akademik başarıda belirleyici kriter olduğu görüşüdür.

Türkiye bağlamında ise, öğrencinin eğitim başarısında bu kadar etkin rol oynayan kültürel sermaye kavramının eğitim sisteminde göz ardı edildiği izlenmektedir. Türkiye’de kentlerin coğrafi dağılımı, çeşitli büyüklükteki yerleşmelerin farklı gelişme hızları ve

sosyokültürel değişkenler, bu konunun ihmal edilmesinin getirdiği olumsuzlukları daha da ağırlaştırmaktadır (Eroğlu, 2009: 249-253). Gelişmiş Batı ülkelerinden farklı olarak ülkemizde kültürel sermayenin oluşturulmasında ekonomik statünün etkisi belirgin biçimde artmaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından her üç yılda bir uygulanan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) 2016 raporuna göre (Taş vd, 2016:36-42) Türkiye, sosyo-ekonomik ve kültürel durum indeksi hesaplamaları sonucunda, indeksi -1 ve altında bulunan %64 öğrenci oranı ile 35 OECD ülkesi arasında en son sırada yer almıştır. Sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı olarak adlandırılan bu grubun toplumun yarısından fazlasını oluşturması fertlerin kültürel sermaye birikiminde önemli sonuçlar yaratabilmektedir (Eroğlu, 2009: 249-253). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında üniversite sınavına giren lise öğrencilerinde başarıyı belirleyen en güçlü faktörün babanın mesleki statüsü ile ailenin sosyoekonomik statüsü olduğu sonucuna varıldığı görülmektedir (Köse, 1992: 15-28; Dinçer vd, 2003: 54-71). Üniversitede okuyan öğrencilerin %47’sinin memur ve subay, %30’nun serbest meslek, tüccar ve sanat erbabı; %12’sinin çiftçi ve sadece %5’inin işçi çocuğu olduğunu saptamış, babaları yükseköğrenim gerektiren memur, subay ve öğretmen olan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dinçer vd, 2003: 54-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

71). Şemin (1975: 95), annenin eğitim düzeyinin çocuğun başarısında etkili olduğunu belirtmiş, İkinci (2011:281-297) ise ailenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi ile öğrencilerin akademik başarıları arasında doğru orantı olduğunu tespit etmiştir.

Türkiye’de kültürel sermaye oluşumuna yönelik değerlendirmelerde güncel TÜİK verilerine bakıldığında çarpıcı sonuçlar gözlemlenmektedir (TÜİK, 2006: 5-8).

Tablo 1. Temel Alanlara Göre Kültür ve Eğlence Faaliyetlerine Ayrılan Ortalama Süre Oranı

(15 ve Daha Yukarı Nüfus, TÜİK 2006 Verileri)

Kültür Temel Alanı	%
Görsel-işitsel medya	91,3
Sinema	0,7
Radyo	1,3
Televizyon	87,4
Video	0,6
Müzik dinleme ve kaydetme	1,4
Yazılı medya ve kitap	7,7
Yazılı medya	3,7
Kitap	4,1
Müzik ve sahne sanatları gösterisi	0,6
Diğer kültürel alanlar	0,3

Tablo 1’e göre sosyal ve kültürel faaliyetlerden televizyon izlemenin, 15 yaş üzeri bireylerin zamanının %87’sini kapsadığı, sinema-

ya gitme, müzik dinleme ve kitap okumanın toplamının ise %6,2’de kaldığı görülmüştür.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlbarhar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Tablo 2. Faaliyet Türüne Göre Ev Dışı Kültürel Faaliyetlere Katılım Oranı

(15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus, TÜİK 2006, ss.5-8)

Faaliyet türü	Katılan %	Katılmayan %
Sinemaya gitmek	7,8	92,2
Tiyatro, bale, opera vb. gitmek	1,5	98,5
Konsere gitmek	2,7	97,3
Resim sergisi, müze vb. gitmek	1,3	98,7
Kütüphaneye gitmek	2,7	97,3

Tablo 2'ye göre de, Türkiye genelinde 15 yaş üstü bireylerin ev dışı kültürel faaliyetlere katılım oranlarının çok düşük kaldığı görülmektedir. En sık katılım gösterilen etkinlik olan sinemaya gitme oranı % 7,8 iken, resim sergisi, müze, tiyatro, bale gibi diğer sanat dalları ve kültürel mekânları ziyaret oranları % 1,5'in altında kalmaktadır. Toplumun en küçük birimi sayılan "aile" kurumu için de bu verilerin geçerli olduğunu varsayarsak, üniversite eğitimi aşamasına gelen gençlere kültürel sermaye oluşturma açısından ailenin olumlu bir etkisi olduğundan bahsetmek pek de mümkün değildir.

Türkiye'de örgün eğitim sistemi müfredatı içinde sanatın yeri incelendiğinde ise ailenin kültürel sermaye oluşturmadaki eksikliğini okulun da kapatamadığı gözlenmektedir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün 2009 tarihli Genel Kültür,

Alan ve Seçmeli Dersler ile Öğretim Programlarının Talim ve Terbiye Kurul Kararları incelendiğinde; Estetik, Felsefe, Sanat Tarihi, Çağdaş Dünya Sanatı, Sanat Eserlerini İnceleme, Müze Eğitimi, Desen Çalışmaları, İki ve Üç Boyutlu Sanat Atölyesi gibi kültürel sermayeye altyapı oluşturabilecek derslerin, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi eğitim programlarında yer aldığı görülmektedir.¹ Fen Liseleri ve Anadolu Liseleri eğitim müfredatında ise sanat ve yaratıcılığa destek veren derslerin felsefe, sosyoloji ve psikoloji ile sınırlı kaldığı, haftada 1 saatlik görsel sanatlar dersinin ise seçmeli ders kategorisinde kaldığı ve tercih edilmediği izlenmektedir. Dolayısıyla bu okullardan mezun olan öğrencilerin kültürel sermaye birikiminde eğitim müfredatından destek alamadığı açıkça ortadadır. Oysa

¹ (<http://ogm.meb.gov.tr/programlar.asp>).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda görsel sanatlar ve müzik zorunlu derslerin bir parçası olarak ele alınmaktadır (Taggart et al,2004: 3-13).Avrupa eğitim sistemleri analizi bağlamında Eurodyce Ağı için yapılan araştırmada, araştırmaya katılan 30 ülkede, sanat eğitiminin zorunlu ders saatinin yıllık 50-100 saat arasında değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır.Mimari ise beş ülkenin sanat müfredatında zorunlu ders kapsamında yer almaktadır(Eurodyce, 2009b: 199-211).

Mimarlık eğitimi söz konusu olduğunda, mesleğin çok disiplinli altyapısından dolayı kültürel sermaye kavramı daha da ağırlık kazanır. Yaratıcılığı, dolayısıyla mimarlık eğitiminde başarıyı etkileyen faktörler Eysenck'in (1994: 199-242)sınıflandırmasına göre“bilişsel değişkenler, çevresel değişkenler” ve “bireye bağlı değişkenler” olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır. “Çevresel değişkenler”i oluşturan “kültürel, sosyoekonomik ve eğitimsel faktörler”in “kültürel sermaye”yi oluşturan bileşenler olduğu kabul edilebilir. Turgut Yıldız ve Ketizmen Önal da (2011: 109-118) Eysenck'e paralel olarak kültürel bileşenlerin bireyin çevreyi algılamasını etkilediğini ve yaşam biçimi, dünya görüşü, alışkanlıklar gibi normatif değerlerinin temel kaynağını oluşturduğunu belirtmektedir. Benzer biçimde mimarlık sosyoloğu Stevens, Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramını mimarlık eğitimi ile ilişki-

lendirdiği çalışmasında, mimarlık eğitiminin doğası gereği “bir şeyi bilmeyi” değil, bilginin kişinin nitelik ve altyapısı çerçevesinde içselleştirilmesi ile “bir şey olmayı” gerektirdiği ortaya koymuştur (Payne, 2015: 9-24). Mimarlık eğitiminin stüdyo sistemi de, bireysel kritikler ve değerlendirmeler gibi kendine has özellikleri ile öğrencilere kendilerini ifade etme, Bourdieu'nün tanımlamasıyla “kendi davranışsal mirasını –habitusunu-ortaya koyma” şansını vermektedir(Payne, 2015: 9-24). Bu açıdan mimarlık eğitiminde, mimarlık disiplininin gerektirdiği sosyal ve eğitsel arkaplan donanımlarına sahip öğrencilerin eğitilmesi beklenir. Geçmiş mekânsal deneyimlerden çağrılan bilgiler kişisel becerilerle birleştiğinde, yeni karşılaşılan tasarım probleminin çözümünde önemli bir etken olmaktadır (Sezer vd.,2016: 165-183). Öğrencinin geçmiş mekânsal deneyimlerinden kaynaklanan bu durumu Dağlı ve Yağız (2013: 168) “görsel donanım” olarak tarifler. Dolayısıyla öğrencilerin kültürel sermayesinin düzeyi, mimarlık eğitime adaptasyonlarını direkt olarak etkilemektedir. Gelişmiş Batı ülkelerinde ilk ve ortaöğretimde kültür ve sanat içerikli derslerin ve etkinliklerin yanısıra ulusal mimarlık merkezleri gibi sivil toplum kurumları tarafından da mimarlık eğitimi için altyapıyı oluşturabilecek mimari farkındalık yaratma çalışmaları ve ön eğitim programları da yürütülmektedir. Örneğin, New York City Foundation Center, ilk, orta, lise öğrencile-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

rine her aşamada tasarım bilinci geliştirebilmek için eğitim seminerleri, atölyeler, ödüllü proje yarışmaları ve tasarım fuarları içeren bir program sunmaktadır.² Böylece tasarıma ilgisi olan öğrenciler çok daha erken bir süreçte mimarlık eğitimi hazırlıklarını tamamlama imkanı bulmaktadır.

Ancak Türkiye bağlamında genel bir değerlendirme yapıldığında, gerek ilk-orta öğre-

timde mimarlık eğitimine altyapı hazırlama gerekse mimarlık okullarına öğrenci seçme konusunda çelişkiler bulunduğu görülmektedir. Mimarlık okullarına öğrenci seçiminde Lisans Yerleştirme Sınavında alınan MF-4 puan türü geçerlidir. Bu puan türünde matematik ve fen bilimleri alanındaki başarı belirleyici olmaktadır (Tablo 3).³

Tablo 3. ÖSYM MF-4 Puan Türünde Testlerin Ağırlıkları (%)

YGS				
Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	
11	6	14	9	
LYS (LYS-1 + LYS-2)				
Matematik	Geometri	Fizik	Kimya	Biyoloji
22	11	13	9	5

Güzel sanatlar, sosyal bilimler ve fen bilimleri alanlarından beslenen mimarlık eğitimi için lisans yerleştirme sınavında geçerli olan MF-4 puan türüne bakıldığında, sosyal bilimler alanının ağırlığının %6'da kaldığı görülmektedir. Tasarım ve grafik iletişim için temel alanlardan biri olan geometri bilgisi ise %11'de kalmaktadır. Güzel sanatlara ilişkin bilgi ve beceri ise, bu puan türünün içeriğinin dışındadır.

Bununla birlikte matematik ve fen bilimleri alanlarına ağırlık veren Fen Liseleri ve Anadolu Liseleri müfredat programlarında kültürel sermaye birikimine imkân veren kültür ve sanat derslerini barındırmamaktadır. Sanat ağırlıklı eğitim içeriği ile kültürel sermaye birikimine zemin hazırlayan, ancak müfredat programında matematik ve fen derslerinin çok az yer aldığı Güzel Sanatlar Liselerinden mezun olan öğrenciler ise, mimarlık bölümlerine yerleşmekte güçlük çekmektedirler. Örneğin DEÜ Mimarlık Fakültesi'ni 2016

² (www.foundationcenter.org>improve-your-skills).

³ (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110424>).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

yılında kazanan öğrencilerin mezun oldukları okullar arasında güzel sanatlar liseleri bulunmamaktadır.⁴

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Mimarlık eğitimi öncesinde edinilen kültürel-eğitimsel altyapı, mesleki yönlendirme ve yerleştirme konusunda yetersizlikler yaşanmasının, eğitim kurumlarında gözle görünür sonuçları olmaktadır. Bu çalışmanın yürütüldüğü Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde öğrencilerin Temel Tasarım ve Grafik İletişim derslerinde gösterdikleri başarı ortalamasının hedeflenen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Birinci sınıf eğitiminin temelini oluşturan bu derslere ilişkin ağırlıklı not ortalamaları, araştırma başlangıcından önceki son üç yılda geriye doğru 65, 65,2 ve 60,5 olarak hesaplanmıştır.

Bu durum, ağırlıklı matematiksel becerileri açısından eşit başarı dağılımı gösteren öğrenci grubunda, tasarım derslerinde başarı etkenlerinin neler olduğu sorusunu da beraberinde getirmektedir. Önceki bölümde de belirtildiği gibi mimarlık eğitiminde başarıyı etkileyen “bilişsel, çevresel ve bireye bağlı değişkenler”den “Çevresel değişkenler”i oluşturan kültürel, sosyoekonomik ve eğitim-sel faktörlerin “kültürel sermaye”yi oluşturan bileşenler olduğu kabul edilir. Öğrencilerin

“kültürel sermaye” birikimlerinin tespit edilmesi ve bu birikimin mimarlık ilk yıl eğitimindeki başarı ile ilişkisinin ortaya konması, öğrenci başarısını yükseltmeyi hedefleyen çalışmalara veri oluşturması açısından önemli olacaktır. Bu noktadan hareketle, iki yıl boyunca mimarlık birinci sınıf öğrencilerinin kültürel sermaye profilini ve buna ilişkin niteliklerin tasarım derslerinde gösterilen başarıları üzerindeki etkisini irdelemeyi amaçlayan bir araştırma yürütülmüştür.

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Bölümü birinci sınıf öğrencileri arasında yürütülen bu çalışmanın birincil amacı, özellikle birinci sınıf tasarım eğitimi için daha etkin bir eğitim programı oluşturmak amacıyla “sosyo-kültürel /eğitimsel altyapı” açısından öğrenci profilinin tespit edilmesidir. İkincisi ise bu veriler bağlamında başarıyı belirleyen etken ve niteliklerin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, ardışık iki yıl boyunca mimarlık eğitimine yeni başlamış 151 öğrenciye, teorik çerçevede sunulan bilgiler ışığında hazırlanan bir “Öğrenci Profili Anketi” uygulanmıştır. Anket, bireyi etkileyen çevresel faktörlerin etkilediği kültürel sermayeye ilişkin şu soru alanlarını içermektedir:

1. Öğrencinin çekirdek ailesine ilişkin veriler
 - 1.1. Anne-babanın eğitim ve çalışma durumu
 - 1.2. Kardeş sayısı

⁴ (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110424>).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlbarar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

1.3. Gelir durumu

2. Öğrencinin yaşam çevresine ilişki veriler

2.1. Yükseköğrenim öncesi yaşadığı yerin kentsel niteliği (kırsal/kentsel, il

gelişmişlik düzeyi vb.)

2.2. Yaşadığı konuta ilişkin veriler (oda paylaşım durumu)

3. Ortaöğretim alt yapısına ilişkin veriler

3.1. Mezun olunan okul türü

3.2. Tasarım eğitimine katkı yapan derslerin oranı

3.3. Üye olunan öğrenci kulüpleri ve faaliyetleri

4. Öğrencilerin ortaöğretim müfredatı dışındaki kültürel/sanatsal alanlara olan ilgilerine ilişkin veriler

4.1. Tanıdıkları sanatçılar (görsel/plastik sanatlar, edebiyat, müzik)

4.2. Gördükleri metropoller ve kentler

4.3. Gördükleri antik kent, geleneksel yerleşme ve müzeler

Araştırmanın odaklandığı faktörler irdelenirken üç aşamalı bir ölçme ve değerlendirme şeması izlenmiştir:

1. Anketin uygulanması değerlendirilmesi: Anket, iki yıl boyunca mimarlık eğitimine yeni başlamış 151 öğrenci ile yürütülmüştür.

2. Elde edilen verilerle öğrenci profilinin ortaya konması: Veriler, istatistik değerlendirme programı (SPSS) ile değerlendirilerek, dağılım ve ortalamalar üzerinden yorumlanmıştır.

3. Mimarlık eğitimi ile ilgili belirli derslerde gösterilen başarının testlerle elde edilen verilerle ilişkisinin tespiti: Veriler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacı ile istatistik değerlendirme programı (SPSS) aracılığı ile Pearson korelasyon(2-tailed) analizi yapılmış, ilişki dereceleri yorumlanmıştır.

Akademik başarı parametresi olarak, mimarlık eğitiminde tasarım olgusu ile ilk kez karşılaşılan dersler olan “Temel Tasarım” ve “Grafik İletişim” derslerinde gösterilen toplam başarı esas alınmıştır. Öğrencilerin bu iki derse ilişkin başarı durumlarından elde edilen veriler, Pearson korelasyon tekniği kullanılarak analiz edildiğinde “Temel Tasarım” ve “Grafik İletişim” derslerinde gösterdikleri başarı düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif bir korelasyon bulunduğu görülmüştür [r(151): 0,636, p<0,001]. Her bir öğrenci için hesaplanan “Temel Tasarım” ve “Grafik İletişim” dersleri ağırlıklı not ortalaması, “tasarım dersleri başarı notu” olarak kabul edilmiştir. Toplam 151 öğrencinin “tasarım dersleri başarı notu” 100 üzerinden 26-83 arasında değişkenlik göstermekte olup ortalaması 63,34 (SD:10,02)’tür. İstatistiksel hesaplamalar için her bir öğrencinin “tasarım

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

dersleri başarı notu”, 4’lük sistemin katsayı aralıkları (0-49, 50-59, 60-64, 65-69, 70-74, 75-79, 80-84, 85-89, 90-100) temel alınarak gruplanmış ve “tasarım dersleri başarı düzeyi” elde edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma kapsamında kültürel sermaye bileşeni sayılan alanlardan elde edilen veriler ile tasarım derslerinde gösterilen akademik başarı arasında ilişki olup olmadığı istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir; akademik başarı ile bazı kültürel sermaye göstergeleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bağlamda kültürel sermayenin belirli bileşenlerinin başarı etkeni olduğu söylenebilir.

Mimarlık eğitimine yeni başlayan öğrencilerin akademik başarılarının birbirine yakın olduğu düşünülür. Bunun sebebi, öğrencilerin üniversite seçme sınavında birbirlerine çok yakın puanlar alarak, ağırlıklı fen ve matematik alanlarındaki başarıları açısından homojen ve seçkin bir grup oluşturmalarıdır. 2016 Taban puanı 432,85463, tavan puanı ise 454,97357’tür.⁵ Buna karşın, Dokuz Eylül Üniversitesi’nde mimarlık eğitimine yeni başlayan bu öğrenci grubu içinde, bir yıllık eğitim süreci sonunda başarı açısından belirgin farklılıklar olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4. DEÜ Mimarlık Bölümü Öğrencileri Not Dağılım Yüzdesi

Not Aralığı	0-49	50-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84
%	7,3	19,2	23,8	22,5	15,2	10,6	1,3

Tablo 4’te görüldüğü üzere, öğrencilerin pek azı üstün başarı göstermekte, yarıya yakını(%46,3) şartlı geçiş aralığı olan “60-69” not aralığı ile dönemi tamamlamakta, önemli bir bölümü ise başarısız olarak tasarıma temel oluşturan dersleri tekrarlamak durumunda kalmaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere, başarı düzeyleri arasındaki bu ayrışmanın altında kültürel sermaye ölçütleri arasındaki bazı farklılıkların yatıyor olabileceği düşünülmektedir. Kültürel sermayeye ilişkin veri-

ler ve başarı ile ilişkilerine dair değerlendirmeler aşağıdaki gibidir.

1. Öğrencinin Çekirdek Ailesine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin % 57’si, 4 ve üstünde çok kardeşli, kalabalık bir aile yapısından gelmektedir. Öğrencilerin yarısı odalarını evin diğer bireyleri ile paylaşırken, diğer yarısının aile

⁵ (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110424>).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

evinde kendine ait bir odası vardır. Ailenin eğitim durumuna bakıldığında, babaların eğitim durumu annelerden belirgin şekilde farklılık göstermektedir. Babaların %42'si yükseköğrenim, %53'ü ilk ve ortaöğretim mezunudur. Annelerde ise yükseköğrenim oranı yarıya düşerken, %10'luk bir okuma-

yazma bilmeyen grubu ortaya çıkmaktadır (Tablo 5). Babaların emekliler hariç %9'u, annelerin %71'i çalışmamaktadır. Öğrencilerin ekonomik durumları, bursa ihtiyaç duymamaları ile sorgulanmış, öğrencilerin sadece %25'i burs almaya ihtiyaç duymadığını belirtmiştir.

Tablo 5. Öğrencinin Anne ve Babasının Eğitim Düzeyleri

	Okuryazar değil	Okuryazar	İlköğretim mezunu	Ortaöğretim mezunu	Yükseköğretim mezunu
Annenin eğitim düzeyi (%)	10,8	3,8	32,9	31,0	21,5
Babanın eğitim düzeyi (%)	1,9	1,9	25,9	27,2	43,0

Öğrencinin ailesine ilişkin bazı verilerin başarı üzerinde etkili olduğu savı, daha önce yapılmış pek çok çalışmada karşımıza çıkmaktadır. Köse (1992: 15-28), Liuand Lu (2008: 70-83), Martinveark. (2009: 623-648) ve Reisel (2015: 223-254), Reay (1998: 259-275) ve Baere (1989: 187-199), Wells ve ark.'nın (2008: 1-19) ailenin sosyoekonomik durumunun öğrencinin başarı düzeyi ile ilişkili olduğunu saptamışlardır. DEÜ Mimarlık Bölümü öğrencileri ile yürütülen çalışmada elde edilen veriler de daha önce yapılan çalışmaları destekler niteliktedir. Öğrencilerden elde edilen veriler Pearson korelasyon (2-tailed) tekniği ile analiz edildiğinde, sosyoekonomik düzeyle ilişkili bazı veriler ile tasarım dersleri başarı düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Öğrencinin aile evinde yaşayan

birey sayısı ve tasarım dersleri başarı düzeyi arasında negatif korelasyon bulunmaktadır; aile evinde yaşayan birey sayısı arttıkça başarı düzeyinin azaldığı görülmektedir[r(145): -0,223, p<0,01]. Bağlantılı şekilde, öğrencilerin kardeş sayısı da tasarım dersleri başarı düzeyi ile negatif korelasyon göstermektedir; veriler yine aynı teknik ile analiz edildiğinde, kardeş sayısı ile başarı düzeyinin negatif korelasyon içinde bulunduğu anlaşılmaktadır [r(146): -0,178, p<0,05].

2. Öğrencinin Yaşam Çevresine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin üniversite öncesi yaşadıkları kentlerin gelişmişlik düzeyinin sosyal-kültürel donatılara erişim imkânı ile ilişkili olduğu varsayılmaktadır. Çalışma kapsamında illerin

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

gelişmişlik düzeyi TÜİK verilerinin temel alındığı bir çalışmaya referansla (Dinçer vd., 2003: 54-71) en gelişmişten başlamak üzere,

1’den 5’e kadar derecelendirilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun gelişmişlik düzeyi yüksek illerden geldiği görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 6. Öğrencinin Lise Eğitimi Süresince Yaşadığı Kentlerin Gelişmişlik Düzeyine Göre Dağılımı (%)

1. bölge	2. bölge	3. bölge	4. bölge	5. bölge	yurtdışı-bilgi yok
27,2	26,5	25,2	8,6	7,9	4,6

Ancak gelişmişlik düzeyinin ağırlıklı olarak ekonomik ölçütler çerçevesinde hesaplanması nedeniyle, aynı skalada yer alan kentler arasında kültürel donatı ve altyapı açısından belirgin farkların bulunduğu üzerinde durulması gereken bir olgudur. Örneğin, 1. bölgede 2. sırada yer alan Ankara’da müze sayısı 49 iken 4. sırada yer alan Kocaeli’nde 7 müze bulunmaktadır.⁶

3. Orta Öğretim Alt Yapısına İlişkin Bulgular

Anket sonuçlarına göre Lisans yerleştirme sınavında en yüksek % 5’lik dilimde yer alan öğrencilerin üçte ikisini, Anadolu ve Fen lisesi mezunları oluşturmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 83 oranı ile) lise eğitiminin mimarlık eğitimine katkısının düşük seviyede olduğunu düşünmektedirler. Lisede alınan derslerden mimarlık eğitimi destekleyenlerin ortalama sayısı 2’dir. Lisede devam edilen ortalama öğrenci kulübü sayısı

1,6’dır. Öğrencilerin ortaöğretimde aldıkları mimarlık eğitimi destekleyici ders sayıları ile başarı arasında bir korelasyon bulunması beklenmiş ancak bir ilişki saptanamamıştır. Bunun sebebi ise destekleyici ders sayılarının öğrenci grubu içinde belirgin bir farklılık göstermemesidir. Lisans yerleştirme sınavının mimarlık eğitimi için gerekli bireysel nitelik ve becerileri değerlendirme dışında bırakması bu eğitime uygun profilde öğrenci seçilmesine neden olmakta, kültürel sermaye birikimi açısından “zayıf” olarak betimlenebilecek bir grup ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda ortaöğretim, üniversite düzeyine gelene kadar mimarlık eğitimi için kazanılması gereken formasyonu sağlayamadığını söylemek mümkündür.

Mimarlık okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin ilk tercihlerinin hangi meslek olanı olduğu da, ortaöğretimde kazandırılan meslek seçimi bilincinin de bir göstergesi sayılabilir. DEÜ Mimarlık Bölümü’nde mimarlık eğitimine başlayan ve çalışma örneklemini oluşturan

6 (www.kültürvarlıkları.gov.tr).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

öğrencilerin %43'ünün ilk tercihi tasarım alanı iken, %48'inin ilk tercihi sağlık bilimleri, %8'i mühendislik alanı olmuştur. "DEÜ Mimarlık Bölümü kaçınıcı tercihinizdi?" sorusuna cevap veren 146 öğrencinin bu bölümü tercih etme sırası ortalaması 10 (SD:8,6)'dır, yalnızca 11'inin (%7,5) ilk tercihi DEÜ Mimarlık Bölümü'dür. Ülke geneline bakıldığında da öğrencilerin büyük oranda böyle bir motivasyondan yoksun olarak mimarlık eğitimine başladıkları görülmektedir. Mimarlık bölümlerine 2016-2017 öğretim yılında kayıt yaptıran 6.778 öğrencinin ancak 1.296'sı (%19) birinci tercihine kayıt yaptırmıştır. Daha çarpıcı bir veri de 962 öğrencinin ilk on tercihinin bile mimarlık olmamasıdır (Tuna, 2017: 31-35).

Öğrencilerden elde edilen veriler Pearson korelasyon (2-tailed) tekniği ile analiz edildiğinde, okul tercih sırası ile tasarım dersleri başarı düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Okulun tercih listesindeki sırası yukarı çıktıkça tasarım dersleri başarı düzeyi artmaktadır [$r(151): -0,190, p<0,05$]. Bu da kültürel sermayenin de yönlendirici bir etken olduğu içsel motivasyonun, başarı üzerindeki etkisini göstermektedir.

4. Öğrencilerin Ortaöğretim Müfredatı Dışındaki Kültürel / Sanatsal Alanlara Olan İlgilerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin üniversite eğitimi öncesi, okul müfredatı dışındaki alanlarla ne derece ilgili ve bilgi sahibi olduklarına ilişkin bazı sorular yöneltilmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin kısıtlı bir çevrede yaşadıkları ve okul dışı alanlara karşı düşük ilgi düzeylerini tespit etmek açısından önemlidir. Öğrencilerin %81'i yurtdışına çıkmamıştır. Yurtiçinde gördükleri kent sayısı ortalaması 7, metropol sayısı ise 1'dir. Gezilen müze ve antik kent/geleneksel yerleşme sayıları da 2'şer tanede kalmaktadır.

Öğrencilerden bildikleri görsel sanatçı, edebiyatçı, sinema yönetmeni ve bestecileri yazmaları istendiğinde alınan cevaplar da çok çarpıcıdır. Öğrencilerin sayabildiği görsel sanatçı ve sinema yönetmeni sayısı ortalaması 2, besteci sayısı ise 1'dir. Edebiyatçı sayısı ise ortalama 7 olarak bulunmuştur. Bu rakamlar, mevcut ortaöğretim sisteminin ve genel sosyal, kültürel yaşantının neleri göz ardı etmekte ve hangi alanlarda yetersiz kalmakta olduğunu göstermektedir. TÜİK (2006: 5-8) verilerinde de belirtildiği gibi kitap okuma, kütüphaneye gitme oranının %2,7'de, sinemaya gitme oranının ise %7,8'de kaldığı bir toplumda, mimarlık eğitimi almayı tercih eden öğrencilerin de televizyon ve sosyal medya odaklı bir kültürel alanda yer aldıkları ve kültürel sermaye birikiminin gerekliliğine ilişkin bir farkındalıklarının olmadığı görülmektedir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Öğrencilerin bildiği resim, grafik gibi görsel alanlarda eser veren sanatçı sayısı ve tasarım dersleri başarı düzeyi verileri Pearson korelasyon (2-tailed) tekniği ile analiz edildiğinde, aralarında anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Öğrencinin görsel sanatlara olan ilgisinin bir göstergesi olarak kabul edilebilecek, bilinen sanatçı sayısı ve tasarım dersleri başarı düzeyi arasında pozitif korelasyon bulunmaktadır; öğrenci görsel sanatlarla ne kadar ilgili ise, tasarım derslerinde o denli başarılı olmaktadır [r(145): -0,223, p<0,01]. Öğrencilerin gezdiği ören yerleri ve geleneksel yerleşmelerin sayısı ile tasarım dersleri başarı düzeyinin de ilişkili olduğu görülmüştür [r(151): 0,184, p<0,05]; tarihi çevreye duyarlı ve bu konuda birikim kazanarak yetişen öğrenciler, tasarım derslerinde daha başarılı olmuşlardır. Bu bulgular, Bourdieu (1980: 2-3), Dimaggio ve ark. (1985: 1231-1261), Sullivan (2001: 893-912), Bennett ve ark. (2006: 87-106) kültürel faaliyetlerin eğitim başarısı üzerindeki rolünü araştırdıkları çalışmalarını destekler niteliktedir.

SONUÇ

Yaşadığımız yüzyılda üniversite eğitimi modern öncesi toplumlarda görüldüğü üzere sadece elit bir kesimi kapsayan homojen bir öğrenci profilini değil, artan öğrenci sayılarıyla birlikte değişken ailesel deneyimleri, kapasiteleri, beklentileri içine alan bir öğrenci profilini temsil etmektedir. Bu çalışmada elde

edilen Dokuz Eylül Üniversitesi mimarlık öğrencileri profili bulguları, öğrencilerin kısıtlı bir çevrede yaşadıkları ve okul dışı alanlara karşı düşük ilgi ve bilgi düzeylerini tespit etmek açısından çarpıcıdır. Anket çalışması sonucunda elde edilen bulgular; öğrencilerin görsel sanatlar, edebiyat ve müzik alanlarına ilgi duymadıklarını, yaşadıkları kentin kültürel donatı ve altyapı olanaklarını kullanmadıklarını, sadece tv ve sosyal medya odaklı bir kültürel alanda yer almayı tercih ettiklerini ve örgün eğitim süreci boyunca eğitsel altyapılarını geliştirmeye yönelik akademik bir çaba sarf etmediklerini açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ele alındığı şekliyle mimarlık eğitiminde başarıyı etkileyen sosyokültürel faktörlerin tasarım eğitimi üzerindeki katkılarının tespit edilmesi yoluyla; hem mimarlık eğitimine uygun öğrencinin seçilmesine altyapı oluşturma, hem de mevcut sistemin seçtiği öğrencilerin beceri düzeylerini açığa çıkarma bağlamında fayda sağlanabilmesi umulmaktadır.

Öğrencinin kültürel sermayesinin bir ayağını oluşturan “aile ve çevre” değişmez faktörlerdir. Ancak mimarlık eğitimi öncesi ve başlangıcında yapılabilecek bazı iyileştirmeler, bu sermaye birikiminin zenginleştirilmesine katkıda bulunabilir. Bunlardan ilki, tasarım eğitimine uygun öğrenci seçimidir. Ülkemizde mimarlık eğitimine öğrenci seçme konusunda önemli eksiklikler bulunmaktadır. Bu

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

eksiklikleri gidermek için mimarlık eğitimine öğrenci seçiminde yeni ölçüt ve yöntemler getirilmesi gereklidir. Örneğin birçok Batı ülkesinde, mimarlık eğitimi için başvuran adayın sözel ve sayısal alanlardaki akademik başarılarını ölçen standart sınavlarda aldıkları sonuçların yanı sıra, mimarlık alanı için gerekli olduğu düşünülen becerilerini ortaya koyan sanatsal çalışmalar da önem taşımaktadır. Bu bağlamda Avrupa ülkelerinde ve ABD’de adayın resim, heykel, seramik gibi alanlardaki eserleri ile doğa, gündelik yaşam, figür, iç mekan gözlemlerine dayanan çizimlerini içeren bir görsel portfolyo istenmektedir. Ayrıca adayın sanatsal, akademik ve yaratıcı potansiyeli hakkında birinci dereceden bilgi sahibi olan öğretmenlerden ve profesyonellerden alınacak tavsiye mektubu gerekli olabilmektedir. Adayın, mimarlığa olan ilgisinin nasıl ve ne zaman başladığını kısa bir yazı ile anlatması da beklenir. Ülkemizde de merkezi sınav sisteminde alınan puanların yanı sıra, öğrencinin mimarlık eğitimi için gerekli özel becerilerini ortaya koyan bu gibi koşulların getirilmesi, sistemin iyileştirilmesi için atılabilecek bir adım olabilir.

İkinci bir iyileştirme yöntemi olarak, ortaöğretimde mimari çevreye duyarlılığı ve estetik algıyı geliştirebilecek, güzel sanatlarla ilgili temel kavramların ve bilgilerin aktarılacağı öğrenme ortamlarının yaratılması olabilir. Örgün eğitim program ve müfredatı içine kül-

tür eğitiminin yerleştirilmesi ve uygulanması eğitim sistemimizin öncelikli problemlerinden biridir. Avrupa Eğitim Bilgi Ağı, Eurydice tarafından hazırlanan “Avrupa’da Okullarda Sanat ve Kültür Eğitimi” başlıklı rapordan elde edilen bilgiler bu problemin niteliği hakkında ipuçları vermektedir. Eurydice’in çalışmasına dâhil olan 30 Avrupa ülkesinde, sanat eğitiminin zorunlu ders saati yıllık 50 ile 100 saat arasında görünürken, ülkemizde lise müfredatında zorunlu sanat dersi yer almamaktadır. Aynı raporda Avrupa okullarında sanat müfredatını geliştirmek için çeşitli öneri ve seçenekler de sunulmuştur. Bunlar sanat ve kültür eğitimi destekleyecek ve pekiştirecek ulusal organizasyonları ve ağları oluşturmak, okullar arası işbirliğini arttırmak, okul-sanatçı dayanışmasını geliştirmek, müfredat dışı ek etkinlikleri -kent gezisi, müze ziyaretleri, konser, festivaller, yarışmalar- planlamak olarak sıralanmıştır. Benzer biçimde ülkemizde de devletin (MEB) sanat ve kültür eğitimine ilişkin yeni bir eğitim politikası geliştirmesi ve sanat/kültür derslerini zorunlu eğitim müfredatına dâhil edilmesi önceliklidir. Sivil toplum örgütleri, kamu kurumları, üniversiteler, meslek odalarının da katılımıyla yapılan çalıştaylar, son yıllarda bu yönde atılan olumlu adımlar olarak görülebilir.

Üçüncü iyileştirme yöntemi olarak ise, yükseköğretim ile ortaöğretim arasında kültürel sermayeyi güçlendirecek bir adaptasyon sü-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

reci oluşturulabilir. Bu bağlamda, mimarlık eğitimi başlangıcında öğrencilerin güzel sanatlar ve tasarım alanlarında birikimlerini ve becerilerini arttırabilecekleri bir hazırlık yılı eklenmesi gündeme getirilebilir. Ülke çapında geniş kapsamlı bir eğitim sistemi düzenlemesi gerektiren ilk iki düşüncenin yanı sıra, her kurumun kendi içinde organize edebileceği, ders programı ve içerikleri temelinde noktasal çözüm yolları da bulmak mümkündür. Bu bağlamda İngiltere başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde, Avrupa dışından özellikle Ortadoğu ülkelerinden gelen yabancı öğrenciler için uygulanan hazırlık yılı “Foundation” programı örnek olarak alınabilir. Üniversite eğitimi öncesi bir süreci tanımlayan bir senelik tasarım ve yaratıcılık merkezli bu programlarda, öğrencilere temel sanat ve tasarım bilgileri kuramsal olarak aktarılmakta, iletişim teknikleri becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar ve çeşitli somut, soyut tasarım problemlerine yönelik projeler yaptırılmaktadır. Bu çalışma kapsamında elde edilen veriler, geçmiş literatürü destekler biçimde, tasarım eğitiminde kültürel sermaye birikiminin önemini vurgulamakta, daha verimli bir mimarlık eğitimi için bu eksikliğin telafi edilmesi yönünde acil iyileştirme adımlarının atılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

- BEARE, H., CALDWELL, B. J., MILLIKAN, R. H., (1989).** Creating an Excellent School: Some New Management Techniques, London, UK, Routledge, ss. 187-199
- BENNETT, T., SILVA, E.,(2006).** Cultural Capital and Inequality–Policy Issues and Contexts, Cultural Trends, 15(2-3): 87-106
- BOURDIEU, P., (1980).** Le Capital Sociale, Actes de la Recherche en Sciences Sociales, 31: 2-3
- COLEMAN, J., (1966).** Equality of Educational Opportunity, National Center for Educational Statistics Press, U.S. Government Printing Office Washington, USA: ss.1-23
- DAĞLI, U., YAĞIZ, Ş., (2013).** Mimarlık Eğitimi Bakışıyla Üniversite Öncesi Öğrencilerin Estetik Duyarlılığının Arttırılmasına Yönelik Öneriler, Eğitim ve Bilim, 38:168
- DIMAGGIO, P., MOHR, J., (1985).** Cultural Capital, Educational Attainment and Marital Selection, American Journal of Sociology, 90:1231-1261
- DİNÇER, B., ÖZASLAN, M., KAVASOĞLU, T., (2003).** İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Türkiye’de Yerleşimlerin Yapısı ve Değişimi, Ankara, Türkiye, Yayın No:

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Dpt 2671, BölgeselGelişme ve Yapısal
Uyum Genel Müdürlüğü, ss. 54-71

Oxford, UK, Oxford University Press,
ss.1-6

EKİNCİ, C.E., (2011). Bazı Sosyo-ekonomik
Etmelerin Türkiye’de Yükseköğretime
Katılım Üzerindeki Etkileri, Eğitim ve
Bilim, 36(160): 281-297

KÖSE, M.R., (1992).Family Versus School
Effects on Academic Achievement of Tur-
kish Lycee Seniors. Eğitim Raporu, 1:15-
28

EROĞLU, F., (2009).Davranış Bilimleri, 9.
Baskı, İstanbul, Türkiye,Beta Yayınları,
ss. 249-253

LIU, X., LU, K., (2008).Student Performance
and Family Socioeconomic Status, Chine-
se Education and Society, 41(5): 70-83

EURYDICE, (2009).Key Data on Education
in Europe 2009. Brussels, Belgium: EA-
CEA/Eurydice, 9, ss. 199-211

MARTIN, N. D., SPENNER K. I., (2009).
Capital Conversion and Accumulation: A
Social Portrait of Legacies at an Elite Uni-
versity. Research in Higher Education, 50:
623-648

EYSENCK, H.J., (1996). The Measurement
of Creativity. M.A. Boden (ed.) Dimen-
sions of Creativity, Cambridge, United
Kingdom: The M.I.T. Press. ss. 199-242

McEWAN, P.J., (2003). Peer Effects on Stu-
dent Achievement: Evidence From Chile,
Economics of Education Review, 22(2):
131-141

GÜVEN, K., (2000). ÖğrenciMerkezliEği-
timveÖğretimin Temel Psikolojikİlkleri:
OkullarınYenidenDüzenlenmesiİçinBir-
Çerçeve, Türk PsikolojiBülteni, 19: 74-
79

PAYNE J. C., (2015). Investigating the Role
of Cultural Capital and Organisational Ha-
bitus in Architectural Education: A Case
Study Approach. International Journal of
Art & Design Education, 34(1):9–24

GÜLLÜPINAR, F., İNCE, C., (2014).
Şanlıurfa’da Eğitimsel Eşitsizliklerin Ye-
niden Üretimi: Kültürel Yapı, Sosyal Ser-
maye ve Yapısal Faktörlerin Sosyolojik
Analizi, Eğitim Bilim Toplum, 12: 46.

PUTNAM, ROBERT, D., (1993).The Pros-
perous Community -Social Capital and
Public Life. American Prospect, (13):
35-42

KARABEL, J., HALSEY, A.H., (1977).Powe-
randIdeology in Education.(Educational-
Research: A reviewand an Interpretation,

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

REAY, D., (1998).Rethinking Social Class: Qualitative Perspectives on Class and Gender. *Sociology*, 32(2): 259-275

REISEL, L., (2013).From Abstract to Concrete: The Practical Relevance of Parents' Economic and Cultural Capital for Persistence in Higher Education, in Gunn Elisabeth Birkelund (ed.) *Class and Stratification Analysis, Comparative Social Research*, Volume 30, Bingley, United Kingdom: Emerald Group Publishing Limited, ss.223-254

SENKAL SEZER, F., ERBİL, Y., MURAT, D., (2016).Mimarlık Eğitiminde Duygusal Zekâ–Akademik Başarı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 7: 165-183. Doi: 10.17365/TMD.2016716515

SULLIVAN, A., (2001).Cultural Capital and Educational Attainment, *Sociology*, 53: 893-912

ŞAHİN M. M., ÜNAL, A. Z., (2010). Sosyal Sermaye: Kuram, Uygulama, Eleştiri, (ed.), İstanbul, Türkiye: Değişim Yayınları, ss. 46-75

ŞEMİN, R., (1975). Okulda Başarısızlık: Sosyo-Kültürel Açından Şansız Çocuklar, İstanbul, Türkiye: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 95

ŞENTÜRK, İ., (2010).Pierre Bourdieu'nun Neoliberalizm Eleştirisi Bağlamında Eğitim Yönetimini Yeniden Düşünmek, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2): 73-98

TAGGART, G., WHITBY, K., SHARP, C., (2004). International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Project, Curriculum and Progression in the Arts: An International Study, Final Report, London, United Kingdom: Qualifications and Curriculum Authority, ss. 3-13

TAŞ, U.E., ARICI, Ö., OZARKAN, H.B., ÖZGÜRLÜK, B., (2016).Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı, PISA 2015 Ulusal Raporu, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye: ss. 36-42

TUNA, B., (2017).IX. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı'na Doğru Türkiye Mimarlık ve Eğitim Politikasını Tartışmak, *Mimarlık Dergisi*, 397:31-35

TURGUT YILDIZ, H., KETİZMEN ÖNAL, G., (2011).Mimari Tasarım Eğitiminde Öğrenciye Ait Kültürel Şemanın Tasarım Sürecindeki Rolü, *İTÜ Dergisi/A Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 10(2): 109-118

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

TÜİK, (2006), Kültürel Faaliyetlere Katılım ve Ayrılan Zaman, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, Türkiye: Yayın No 3221, ss. 5-8

ciocultural Perspectives on the Future of Education, Oxford, United Kingdom: Blackwell Publishing Ltd., ss.1-19
DOI: 10.1002/9780470753545

ÜNVER, E., (2015). Sanatın ve Sanat Eğitiminin Değer Oluşturmada Yeri ve Önemi, Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık, Mimarlık Dergisi, International refereed Journal of Design and Architecture, 4(2): 111-120 Doi: 10.17365/TMD.201549617

<http://ogm.meb.gov.tr/programlar.asp>

<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110424>

<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110424>

WELLS, G., CLAXTON, G., (2008). Learning for Life in the 21st Century: So-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlkbahar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Definition and the Importance of the Study: Architecture exists in an interdisciplinary domain where it feeds from physical sciences, social sciences and arts. For this reason, it is expected that the students who apply for the design education has a multidimensional thought system that incorporates the concepts and methods of different disciplines. Analytic thinking, creativity, three dimensional perception and cultural capital are the basic properties that are expected from a architect candidate. In developed countries, those students who apply for the architectural education, while they are still in the secondary education level, are directed in a way to establish a background for this area. However, in our country, formal education is giving weight to the areas of mathematics and natural sciences and it does not possess the qualifications to examine the visuo-spatial perception skills that are among the expected features of design students. On the other hand, high school education does not contain the artistic/cultural courses that will form the basis of the design education. In addition to these, educational background, interest in arts and economic level of the family and society which are the most important environments where the cultural capital accumulation of the students are formed, lags behind those of developed countries. When examined from the perspective of the universities, this situation results in problems like inability to select the students that are appropriate from the training, inability to deliver the training at the level desired and drop in the level of academic success. Although Dokuz Eylul University Department of Architecture students that are subject of this study have earned high rankings in the undergraduate placement exam, during the first year of their education, they are not able to deliver the same high level of success in the occupational courses. It is observed that the level of average success achieved by these students on the courses that form the basis of architectural design is low, that they center around the conditional pass interval, a small group of these are ranked above or below the grade concentration zone. **Purpose:** Moving from this point onwards, with the purpose of understanding the reason of low level of grade point average in the student group with similar outcomes in terms of secondary education and identifying those success factors in the design courses, it would be meaningful to look at which properties come forward for those students that stand out among this homogeneity. As Eysenck(1996) stated, while some of the qualifications that effect the level of success in education are related with the internal factors that cover skill and perception, some of them are related with external factors that cover demographic and environmental attributes, and form the cultural capital. In this research, it was aimed to conduct a study that investigates the level of impact

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2018 Sayı: 13 Kış İlbarar Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

January / February / March / April 2018 Issue: 13 Winter Spring

ID:271 K:393

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

of cultural capital accumulation as a discriminating factor that is not measured at the time of university entrance examination on the architecture education as a factor of success. **Method:** In that respect, with the purpose of identifying the cultural capital related profile of the students that have newly started the Dokuz Eylül University Department of Architecture, a Student Profile Questionnaire that covers family structure, economical status, educational background and social-cultural life style habits has been prepared and conducted on 163 students for a period of two consecutive years. With the purpose of identifying the relationship between the data, correlation calculations are made with the use of statistical evaluation software (SPSS) and levels of relationship are interpreted. As the academic success parameter, the total level of success achieved in the “Basic Design” and “Graphical Communication” courses is taken as the basis. **Findings:** Within the scope of the research, meaning full relationships ($p < 0.05$) between academic success and certain cultural capital indicators are identified. It turned out that the success level of the student is primarily related with the income of the family, level of education, occupational status of the father and number of individuals in the family. It was expected that there is a correlation between the number of courses that support architecture education taken by the student during his secondary education and success however, no such relationship could be identified. The reason of this is the homogeneous distribution of low number of courses among the student group. A meaningful correlation between the school preference rank and academic success is identified. As the rank of the school within the list of preference increase, the academic success increases as well. Furthermore, there is meaning full relationship identified between academic success and number of artists in the fields of visual arts, literature and music that the student knows; There is a relationship identified between the number of museums and archeological sites visited by the student and academic success; more successful students have a richer visual memory. **Conclusion:** In this study, it can be said that certain components of the cultural capital are among the success determinants. In summary, for enrichment of cultural capital accumulation, which is one of the most important success elements for architecture education, it is a necessity to conduct certain improvement methods both in high school education system, in student election system and at the preface of the architectural education.